JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CHRISTINE STIX-HACKL
8 päivänä lokakuuta 2002 [1]

I Johdanto

1. Esillä olevassa asiassa on kysymys siitä, onko yhteisön oikeuden kanssa ristiriidassa kansallinen säännös, jolla kielletään hampun eli sellaisen tuotteen viljely, jonka osalta on olemassa yhteinen markkinajärjestely.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeussäännöt*

1. *Primaarioikeus*

2. EY 32 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan yhteismarkkinoiden toteuttamista koskevia määräyksiä sovelletaan perustamissopimuksen liitteessä I mainittuihin maataloustuotteisiin, jollei EY 33—38 artiklassa toisin määrätä. Maataloustuotteisiin sovellettaviin määräyksiin kuuluvat myös EY 28 ja EY 30 artiklan määräykset.

3. EY 32 artiklan 3 kohdan mukaan tuotteet, joita EY 33—38 artiklan määräykset koskevat, luetellaan perustamissopimuksen liitteen I luettelossa. Kyseisessä luettelossa mainitaan ryhmän 57.01 alla "hamppu (Cannabis sativa), valmistamaton tai valmistettu, ei kuitenkaan kehrätty; hamppurohtimet ja -jätteet (myös revityt tai garnetoidut lumput ja köydet)".

2. *Johdettu oikeus*

a) Asetus N:o 1308/70

4. Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevaan asiaan sovellettiin useaan kertaan muutettua pellava- ja hamppualan yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä kesäkuuta 1970 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1308/70. [2] Kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädettiin,

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.

2 — EYVL L 146, 4.6.1970, s. 1.

sellaisena kuin asetusta sovellettiin tosiseikkojen tapahtumisaikaan, seuraavaa:

"Otetaan käyttöön tuki yhteisössä tuotetulle pellavalle ja hampulle.

Tuki myönnetään ainoastaan hampulle, joka on tuotettu sellaisten lajikkeiden siemenistä, joista korjatun tuotteen päihdyttävien aineiden pitoisuudesta voidaan antaa tietyt myöhemmin määritettävät takuut.

— — "

5. Asetuksen N:o 1308/70 4 artiklan 1 kohdan toinen alakohta on lisätty hampun ja hampunsiementen tuontia rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (ETY) N:o 1308/70 muuttamisesta hampun osalta 18 päivänä toukokuuta 1982 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1430/82, [3] jonka ensimmäisessä ja toisessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Kasvava huumausaineiden käyttö yhteisössä on vaara kansanterveydelle,

hampun varsi sisältää joissakin tapauksissa tiettyjä päihdyttäviä aineita; toisaalta yhteisön hampunviljelyllä on suuri merkitys tietyillä yhteisön alueilla; edellä mainitun vaaran kasvamisen välttämiseksi yhteisön hampunviljelyn raa'an hampun ja hampunsiementen tuonnin vuoksi pellava- ja hamppualan yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä kesäkuuta 1970 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1308/70 4 artiklassa tarkoitettu tuki on rajoitettava niihin lajikkeisiin, joista annetaan riittävät takeet kansanterveydelle, ja sellaisen hampun ja sellaisten hampunsiementen tuonti, joista ei anneta tällaisia takeita, olisi kiellettävä."

b) Asetus N:o 619/71

6. Pellavan ja hampun tuen myöntämistä koskevat yleiset säännöt on vahvistettu erityisesti asetuksen N:o 1308/70 4 artiklan nojalla pellavan ja hampun tuen myöntämistä koskevista yleisistä säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1971 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 619/71. [4] Kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa,

3 — EYVL L 162, 12.6.1982, s. 27.

4 — EYVL L 72, s. 2.

sellaisena kuin asetusta sovellettiin tosiseikkojen tapahtumisaikaan,[5] säädettiin seuraavaa:

"Tukea myönnetään ainoastaan hampulle, joka on korjattu siementen muodostumisen jälkeen ja tuotettu asetuksen N:o 1308/70 12 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen laadittavassa luettelossa mainittujen lajikkeiden varmennetuista siemenistä. Tässä luettelossa ovat ainoastaan lajikkeet, joista jäsenvaltio on määrityksessä todennut, että THC:n (tetrahydrokannabinolin) paino suhteessa vakiopainoiseksi saatetun näytteen painoon ei ylitä:

— markkinointivuosiksi 1998/1999—2000/2001 myönnettävän tuen osalta 0,3 prosenttia, eikä

— myöhemmiksi markkinointivuosiksi myönnettävän tuen osalta 0,2:ta prosenttia."

c) Asetus N:o 1673/2000

7. Kuiduntuotantoon tarkoitetun pellavan ja hampun yhteisestä markkinajärjestelystä annetussa neuvoston asetuksessa N:o 1673/2000[6] määritetään yhteiseen markkinajärjestelyyn sovellettava sääntely markkinointivuodesta 2001/2002 alkaen. Kyseisen asetuksen 1 artiklan 3 kohdassa säädetään, että tätä asetusta sovelletaan rajoittamatta asetuksessa N:o 1251/1999 säädettyjen toimenpiteiden soveltamista.

8. Asetuksen N:o 1673/2000 13 artiklalla kumottiin 1.7.2001 lukien muun muassa asetukset N:o 1308/70 ja N:o 619/71. Asetuksen N:o 1673/2000 16 artiklassa täsmennetään, että kumottuja asetuksia sovelletaan edelleen markkinointivuosiin 1998/1999, 1999/2000 ja 2000/2001, eli 30.6.2001 asti.

B *Kansalliset oikeussäännöt*

9. Narkotikastrafflagenin (1968:64) (huumausainelaki) 1 §:n mukaan huumausaineiden viljely ja hallussapito ilman lupaa on kiellettyä.

5 — Sellaisena kuin asetusta sovellettiin pellavan ja hampun tuen myöntämistä koskevista yleisistä säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 619/71 muuttamisesta 26 päivänä kesäkuuta 1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1420/98 muutettuna (EYVL L 190, s. 7).

6 — EYVL L 193, 29.7.2000, s. 16.

10. Narkotikastrafflagenin 6 §:n mukaan huumausaineet, jotka on viljelty tai joita pidetään hallussa ilman lupaa, on tuomittava menetetyiksi.

11. Förordningen (1992:1554) om kontroll av narkotika -nimisen asetuksen (huumevalvonnasta annettu asetus) liitteen 1 mukaan kaikkien kannabis-suvun viljeltyjen kasvien maanpäälliset osat (siemeniä lukuun ottamatta), joista hartsia ei ole erotettu, ovat niistä käytetystä nimityksestä riippumatta huumausaineita. Tetrahydrokannabinolin (THC) pitoisuudella ei ole tässä yhteydessä merkitystä.

12. Lagen (1992:860) om kontroll av narkotika -nimisen lain (huumevalvonnasta annettu laki) 2 §:n mukaan huumausaineita ei voida tuoda, valmistaa, viedä, myydä, välittää tai pitää hallussa muihin kuin lääketieteellisiin tarkoituksiin taikka muihin tieteellisiin tai erityisen tärkeisiin yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

13. Kyseisen lain 4 ja 8 §:n mukaan huumausaineiksi luokiteltavien kasvien valmistamiseen, viljely mukaan lukien, on saatava lupa Läkemedelsverketiltä (Ruotsin lääkelaitos).

III Tosiseikat ja pääasian käsittelyn vaiheet

14. Hammarsten on viljellyt keväällä 2001 niin kutsuttua teollisuushamppua maatilallaan Ruotsissa. Viljelty ala on ollut noin yksi hehtaari. Kasvit on takavarikoitu Ruotsin huumausainelainsäädännön nojalla.

15. Halmstads tingsrättissä syyttäjä on vaatinut, että takavarikoitu kannabis tuomitaan menetetyksi. Halmstads tingsrättissä on tämän perusteella noussut esiin kysymys siitä, onko Ruotsin lainsäädäntö, jonka mukaan kaikki kannabis-sukuiset kasvit, eli myös niin kutsuttu teollisuushamppu, ovat huumausaineita ja niihin sovelletaan huumausainelain säännöksiä rangaistuksista ja menettämisseuraamuksesta, ristiriidassa yhteisön oikeuden ja erityisesti EY 28 artiklan kanssa.

16. Takavarikoitu kannabis on niin kutsuttua teollisuushamppua. Halmstads tingsrättin mukaan sitä on pidettävä maataloustuotteena, johon sovelletaan kuiduntuotantoon tarkoitetun pellavan ja hampun yhteistä markkinajärjestelyä koskevia sääntöjä. Yhteisön oikeudessa on siis tietyin edellytyksin sallittu hampun viljely; kyse täytyy olla hyväksytyistä hamppulajikkeista, joiden THC-pitoisuus ei ylitä 0,3:a prosenttia (0,2:ta prosenttia markkinavuodesta 2001/2002 alkaen).

IV Ennakkoratkaisukysymykset

17. Halmstads tingsrätt on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko Rooman sopimuksen 28 artiklan perusteella sallittua, että jäsenvaltio kieltää yhteisön lainsäädännössä sallitun niin kutsutun teollisuushampun viljelyn ja muun käsittelyn?

2) Jos näin ei ole, voidaanko kyseisestä artiklasta poiketa saman sopimuksen 30 artiklan nojalla, minkä seurauksena tällainen kielto ei ole EY-oikeuden vastainen?

3) Jos näin ei ole, voidaanko Ruotsissa asetettu kielto katsoa jollain muulla perusteella sallituksi?"

V Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

A *Ruotsin hallitus*

18. Ruotsin hallitus väittää, että tavaroiden vapaa liikkuvuus on yksi yhteisön perusperiaatteista ja että myös teollisuushamppua koskeva yhteisön lainsäädäntö perustuu tähän periaatteeseen. Kyseisessä yhteisessä markkinajärjestelyssä ei kielletä määrällisiä rajoituksia, minkä vuoksi EY 28 artiklaa ja EY 30 artiklaa on sovellettava arvioitaessa, onko Ruotsin lainsäädäntö yhdenmukainen yhteisön oikeuden kanssa.

19. Ruotsin hallitus katsoo, että asiassa Keck ja Mithouard[7] annetussa tuomiossa asetetut kriteerit täyttyvät. Tämä tarkoittaa sitä, että EY 28 artikla ei ole ristiriidassa Ruotsin lainsäädännössä säädetyn kaltaisen kiellon kanssa. Kyseisen säännöksen tarkoituksena on ainoastaan ihmisten terveyden ja elämän suojaaminen, eikä sillä pyritä sääntelemään jäsenvaltioiden välistä kauppaa. Lisäksi tätä säännöstä sovelletaan

7 — Yhdistetyt asiat C-267/91 ja C-268/91, Keck ja Mithouard, tuomio 24.11.1993 (Kok. 1993, s. I-6097, Kok. Ep. XIV, s. I-477).

erotuksetta ruotsalaisiin tuottajiin ja maahantuojiin.

20. Jos käsiteltävänä olevan asian kohteena oleva säännös olisi kuitenkin luokiteltava EY 28 artiklassa kielletyksi toimenpiteeksi, se olisi Ruotsin hallituksen mukaan kuitenkin yhdenmukainen yhteisön oikeuden kanssa, koska kyseinen säännös on tarpeellinen tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi.

21. Ruotsin hallitus huomauttaa, että kannabis on mainittu sekä vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen luettelossa I että luettelossa IV. Luettelo IV sisältää ne aineet, joiden osalta on ryhdyttävä kaikkein tiukimpiin valvontatoimenpiteisiin. Kyseisessä sopimuksessa määrätään ainoastaan vähimmäisvaatimukset ja jäsenvaltioilla on oikeus säätää ankarampia säännöksiä aina aineen kieltoon asti. Yleissopimuksen mukaan aineen THC-pitoisuudella ja viljelyn tarkoituksella ei ole tältä osin merkitystä.

22. Ruotsin hallitus on tietoinen siitä, että teollisuushampun viljelylle voidaan myöntää tukea ja että yhteisön oikeuden mukaan teollisuushampun viljely on sallittua. Yhteisön maatalouslainsäädännöllä ja erityisesti yhteisellä markkinajärjestelyllä on kuitenkin eri päämäärä kuin Ruotsin lainsäädännöllä. Jälkimmäisellä pyritään takaamaan kansanterveyden turvaamisen korkea taso, kuten EY 3 artiklan 1 kohdan p alakohdassa säädetään.

23. Ruotsin hallituksen näkemyksen mukaan teollisuushampun viljely Ruotsissa lisää huomattavasti sellaisen hampun viljelyriskiä, jonka THC-pitoisuus on suuri, koska eri lajikkeita ei voida erottaa silmämääräisesti, vaan siihen tarvitaan laboratoriossa tehtäviä määrityksiä. Lisäksi kasvien THC-pitoisuudet vastaavat enimmäispitoisuuksia vasta sitten, kun kasvit ovat kypsiä. Laittomien kasvien viljelyn salaaminen on näin ollen helppoa. Teollisuushamppua koskeva sääntely voi myös lisätä myönteistä suhtautumista muihin lajikkeisiin.

24. Tällä perusteella Ruotsin hallitus pitää laajaa kieltoa perusteltuna. Ruotsin hallitus ehdottaakin, että ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan myöntävästi eli EY 28 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole ristiriidassa kyseisen kiellon kanssa. Myös toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on tarvittaessa vastattava myöntävästi eli tällainen kielto on katsottava sallituksi EY 30 artiklan nojalla. Kahteen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettavien vastausten perusteella ei ole tarpeen vastata kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen, joka

koskee muita mahdollisia oikeuttamisperusteita.

Bacon Commission annetun tuomion 23 kohdasta ilmenee, että silloin kun kansalliset toimenpiteet ovat ristiriidassa yhteisen markkinajärjestelyn kanssa, ei ole tarpeen tarkastella sitä, ovatko kyseiset toimenpiteet yhteensopivia yhteismarkkinoiden toteuttamista koskevien perustamissopimuksen määräysten kanssa.

B *Komissio*

25. Komissio huomauttaa aluksi, että vaikka ennakkoratkaisukysymykset koskevatkin vain EY 28 artiklaa ja EY 30 artiklaa, on kuitenkin tarkoituksenmukaista tarkastella niiden suhdetta yhteistä markkinajärjestelyä koskeviin säännöksiin.

26. Jos kansalliset säännökset ovat ristiriidassa sekä yhteistä markkinajärjestelyä koskevien säännösten että yhteismarkkinoita koskevien perustamissopimuksen määräysten kanssa, asiassa on komission näkemyksen mukaan sovellettava yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Pigs and Bacon Commission[8] antamassaan tuomiossa vahvistamaa sääntöä, jonka mukaan "riidan koskiessa sellaista maatalouden alaa, jolla toteutetaan yhteistä markkinajärjestelyä, esitettyä kysymystä on tarkasteltava ensisijaisesti tästä näkökulmasta ottaen huomioon, että ETY:n perustamissopimuksen 38 artiklan 2 kohdan (josta on muutettuna tullut EY 32 artiklan 2 kohta) mukaan yhteistä maatalouspolitiikkaa koskeville erityissäännöksille on annettava etusija yhteismarkkinoiden toteuttamista koskeviin perustamissopimuksen yleisiin määräyksiin nähden". Asiassa Pigs and

27. Komissio huomauttaa kuitenkin, että yhteistä markkinajärjestelyä koskevien kansallisten toimenpiteiden voidaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan katsoa olevan ristiriidassa tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten kanssa. Jäsenvaltiot eivät voi toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat yhteisen markkinajärjestelyn vastaisia. Yhteisen markkinajärjestelyn toteuttamisesta ei kuitenkaan ole seurauksena, että maanviljelijöihin ei sovellettaisi mitään sellaista kansallista lainsäädäntöä, jolla tavoitellaan eri päämääriä kuin niitä, joita yhteinen markkinajärjestely koskee.

28. Ennakkoratkaisukysymysten osalta komissio katsoo, että ennen kuin arvioidaan Ruotsin lainsäädännön yhteensopivuutta EY 28 artiklan ja EY 30 artiklan kanssa, asiassa on tutkittava sitä, ovatko kyseiset artiklat yhteensopivia yhteisen markkinajärjestelyn kanssa.

8 — Asia 177/78, Pigs and Bacon Commission, tuomio 26.6.1979 (Kok. 1979, s. 2161, Kok. Ep. IV, s. 497, 9 kohta).

29. Sen osalta, onko Ruotsin lainsäädäntö yhteensopiva yhteisen markkinajärjestelyn kanssa, on viitattava pääasian tosiseikkojen tapahtumisajankohtaan eli vuoden 2001 kevääseen. Koska rikosasioissa sovelletaan syytetyn, eli tässä asiassa Hammarstenin, osalta lievemmän lain periaatetta sääntelyä, käsiteltävässä asiassa on otettava huomioon pääasian tosiseikkojen tapahtumisajankohtana sovelletun yhteisön lainsäädännön lisäksi myös sen jälkeen voimaan tullut lainsäädäntö. Komissio päätyy siihen johtopäätökseen, että jäsenvaltio ei voi kieltää sellaisen tuotteen viljelyä, jonka osalta on olemassa yhteinen markkinajärjestely.

30. Tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten osalta komissio katsoo, että EY 28 artiklan mukaan jäsenvaltiot eivät voi kieltää sallittujen lajikkeiden viljelyä.

31. Toisen ennakkoratkaisukysymyksen osalta komissio väittää, että EY 30 artiklan mukainen oikeutusperuste edellyttää, että kansalliset toimenpiteet ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia ja erityisesti sitä, että ne eivät ole yhteisen markkinajärjestelyn vastaisia. Valvontaan liittyvät vaikeudet eivät ole hyväksyttävä oikeutusperuste. Valvonnan osalta komissio viittaa lisäksi antamaansa asetukseen. [9]

32. Perustamissopimuksen ja kansainvälisestä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden välisten mahdollisten ristiriitojen osalta komissio huomauttaa, että Ruotsin hallituksen mainitsema sopimus ei koske käsiteltävän asian kohteena olevaa teollisuushamppua.

33. Terveyden suojelun osalta komissio muistuttaa, että tämä päämäärä otetaan huomioon myös kyseisessä yhteisessä markkinajärjestelyssä.

34. Komissio ehdottaa, että toiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan siten, että hampun viljelyn kansallista kieltoa, jolla tavoitellaan eri päämäärää kuin yhteisellä markkinajärjestelyllä, ei voida pitää tarpeellisena ihmisten terveyden tai elämän suojaamiseksi, jos kielto on yhteisen markkinajärjestelyn mekanismien vas-

9 — 31.5.2000 annettu asetus N:o 1177/2000 (EYVL L 131, s. 38).

tainen ja vähemmän rajoittavat toimenpiteet ovat mahdollisia.

35. Komissio pitää kolmatta ennakkoratkaisukysymystä liian yleisenä, minkä vuoksi siihen ei voida vastata.

VI Asian arviointi

36. Aluksi on tarkasteltava Ruotsin hallituksen esittämää väitettä, jonka mukaan Ruotsilla on huumausaineyleissopimuksen nojalla kansainvälinen velvollisuus kieltää hampun viljely. Tältä osin on perusteltua komission tavoin viitata siihen, että kyseistä sopimusta ei sovelleta teollisiin tarkoituksiin viljeltävään kannabikseen.

37. Sama velvoite asetetaan myös Ruotsissa sovellettavassa huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehdyssä Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksessa, jonka 3 artiklan ensimmäisessä kappaleessa kielletään ainoastaan viljely huumausaineiden valmistamiseksi. Tämän sopimuksen 14 artiklassa velvoitetaan sopimuspuolet sitä paitsi ainoastaan toteuttamaan toimenpiteitä laittoman viljelyn estämiseksi eli sopimuspuolia ei velvoiteta kieltämään viljelyä kokonaan.

38. Ennakkoratkaisukysymysten osalta on huomautettava, että vaikka kysymykset koskevatkin nimenomaisesti primaarioikeuden tulkintaa, niissä viitataan kuitenkin myös johdettuun oikeuteen eli yhteiseen markkinajärjestelyyn.

39. Vaikka kysymysten kohteena onkin ensisijaisesti primaarioikeuden määräysten tulkinta, saattaa olla tarkoituksenmukaista tulkita niiden lisäksi tai joka tapauksessa niiden asemesta muita pääasiaan sovellettavia yhteisön oikeuden säännöksiä, jotta kansalliselle tuomioistuimelle voidaan antaa hyödyllinen vastaus kyseisessä tuomioistuimessa vireillä olevan asian ratkaisemiseksi. Näin ollen aluksi on määritettävä käsiteltävänä olevaan asiaan soveltuvat säännökset.

40. Sovellettavan yhteisön oikeuden osalta on täsmennettävä, että pääasia koskee ainoastaan hamppua, jonka THC-pitoisuus on pienempi kuin 0,3 prosenttia eli tuotteita, joiden osalta toteutetaan yhteistä markkinajärjestelyä. Se, että Ruotsin lainsäädäntö koskee myös muita tuotteita, ei ole ennakkoratkaisukysymysten kohde,

eikä sillä siten ole merkitystä vastauksen kannalta.

1. *Sovellettava yhteisön oikeus*

41. Tässä yhteydessä on palautettava mieleen yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettu periaate, jonka mukaan oikeusnormien ollessa keskenään ristiriitaiset johdetun oikeuden säännökset syrjäyttävät primaarioikeuden määräykset eli esimerkiksi yhteistä markkinajärjestelyä koskeville säännöksille on annettava etusija. Näin ollen on ensiksi tarkasteltava sitä, kuuluuko pääasian oikeudenkäynnin kohteena oleva asia johdetun oikeuden säännösten soveltamisalaan. Yhteisöjen tuomioistuin on oikeuskäytännössään määritellyt tarkastelun vaiheiden järjestyksen seuraavasti:

" — — riidan koskiessa sellaista maatalouden alaa, jolla toteutetaan yhteistä markkinajärjestelyä, esitettyä kysymystä on tarkasteltava ensisijaisesti tästä näkökulmasta ottaen huomioon, että ETY:n perustamissopimuksen 38 artiklan 2 kohdan mukaan yhteistä maatalouspolitiikkaa koskeville erityissäännöksille on annettava etusija yhteismarkkinoiden toteuttamista koskeviin perustamissopimuksen yleisiin määräyksiin nähden." [10]

42. Seuraavaksi on näin ollen arvioitava sitä, onko käsiteltävänä olevan asian kohteena olevalle tuotteelle olemassa yhteistä markkinajärjestelyä ja jos näin on, mitä säännöksiä on sovellettava pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevaan asiaan.

43. Käsiteltävän asian kohteena olevaa tuotetta eli teollisuushamppua koskevat periaatteet käyvät ilmi asetuksen N:o 1308/70 säännöksistä, sellaisena kuin asetusta sovellettiin tosiseikkojen tapahtumisaikana eli vuoden 2001 keväällä. Merkityksellisiä ovat lisäksi asetuksessa N:o 619/71 vahvistetut edellytykset teollisuushampulle myönnettävän tuen saamiselle.

44. Yhteisen markkinajärjestelyn oikeudellisesta merkityksestä kansallisen lainsäädännön osalta yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt oikeuskäytännössään, että

10 — Edellä alaviitteessä 8 mainittu asia 177/78, tuomion 9 kohta; ks. myös yhdistetyt asiat 141/81, 142/81 ja 143/81, Holdijk ym., tuomio 1.4.1982 (Kok. 1982, s. 1299, Kok. Ep. VI, s. 379, 12 kohta) ja asia 118/86, Nertsvoederfabriek Nederland, tuomio 6.10.1987 (Kok. 1987, s. 3883, 12 kohta).

kansalliset toimenpiteet eivät saa olla yhteisen markkinajärjestelyn vastaisia. [11]

45. Teollisuushampun viljelyn kieltäminen on tosiasiallisesti yhteisen markkinajärjestelyn vastainen. Kiellon seurauksena viljelystä kiinnostuneet näet luopuvat viljelystä, jolloin heillä ei myöskään ole mahdollisuutta saada asetuksen N:o 619/71 3 artiklan 1 kohdassa säädettyä tukea korjatulle teollisuushampulle.

46. Niihin tuotteisiin, joita yhteinen markkinajärjestely koskee, on siis sovellettava näitä oikeuskäytännössä vahvistettuja periaatteita.

47. Kansallisen tuomioistuimen on viime kädessä ratkaistava, sovelletaanko Ruotsin säännöksiä yksinomaan vai ainoastaan osittain niihin tuotteisiin, joita kyseinen markkinajärjestely koskee. Teollisuushampun osalta, josta pääasian oikeudenkäynnissä on pelkästään kysymys, vastaus vaikuttaa kuitenkin ilmeiseltä.

11 — Asia C-1/96, Compassion in World Farming, tuomio 19.3.1998 (Kok. 1998, s. I-1251, 41 kohta) ja asia 148/85, Forest, tuomio 25.11.1986 (Kok. 1986, s. 3449, 14 kohta).

2. Kansallisen kiellon mahdollinen sallittavuus primaarioikeuden perusteella

48. Se, että kansallista lainsäädäntöä voidaan pitää primaarioikeuden perusteella sallittuna, edellyttää ensinnäkin primaarioikeuden eikä johdetun oikeuden säännösten soveltamista.

49. Nyt esillä olevassa asiassa on kysymys tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen ja erityisesti EY 28 artiklan ja EY 30 artiklan mahdollisesta soveltamisesta. Ensiksi on tarkasteltava sitä, ovatko käsiteltävän asian kohteena olevat Ruotsin toimenpiteet, eli erilaiset kiellot ja menetetyksi tuomitseminen EY 28 artiklassa tarkoitettuja tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä. Tältä osin riittää kun todetaan komission tavoin, että Ruotsin lainsäädäntö kokonaisuudessaan koskee — myös — tavaroiden yhteisön sisäistä kauppaa. Näin ollen Ruotsissa voimassa olevat teollisuushamppua koskevat kiellot sekä menetetyksi tuomitseminen haittaavat kyseisen kuiduntuotannossa käytettävän tuotteen kauppaa.

50. Nyt esillä olevan tapauksen osalta tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen soveltaminen on sitä vastoin epäselvää, koska pääasiaan ei liity mitään

rajojen ylittämiseen liittyvää seikkaa. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön [12] mukaan tämä on kuitenkin edellytys sille, että yhteisöjen tuomioistuin voi vastata perusvapauksien tulkintaa koskeviin ennakkoratkaisukysymyksiin.

51. Primaarioikeuden määräyksiä — tässä yhteydessä kansallisten toimenpiteiden sallittavuutta koskevia säännöksiä — sovelletaan, jos käsiteltävänä olevan asian tosiseikoista ei vielä ole säännelty johdetun oikeuden säännöksissä. Tämä edellyttää nyt esillä olevassa asiassa sitä, että seuraavat kaksi kriteeriä täyttyvät: ensinnäkin kansallisella lainsäädännöllä on tavoiteltava päämäärää, jota johdetulla yhteisön oikeudella ei tavoitella. Lisäksi kansallisen lainsäädännön on oltava suhteellisuusperiaatteen mukainen.

52. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ensimmäistä edellytystä on tulkittava siten, että "yhteisen maatalouden markkinajärjestelyn toteuttamisen seurauksena ei ole, että maanviljelijöihin ei sovellettaisi mitään sellaista kansallista lainsäädäntöä, jolla tavoitellaan eri päämääriä kuin niitä, joita yhteisön markkinajärjestely koskee, mutta joka vaikuttamalla tuotanto-olosuhteisiin voi vaikuttaa kansallisen tuotannon määrään tai kustannuksiin ja siten yhteismarkkinoiden toimintaan kyseisellä alalla. Perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa olevalla tuottajien syrjinnän kiellolla viitataan yhteisellä markkinajärjestelyllä tavoiteltaviin päämääriin, eikä kansallisista lainsäädännöistä, jotka ovat luonteeltaan yleisiä ja joilla tavoitellaan eri päämääriä, johtuviin tuotantoedellytyksiin". [13]

53. Kuten asetuksen N:o 1430/82 kahdesta ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee, kyseisellä markkinajärjestelyllä on sama päämäärä kuin Ruotsin lainsäädännöllä eli terveyden suojaaminen. Koska näin ollen ensimmäinen edellytys eli se, että kansallisella lainsäädännöllä tavoitellaan päämäärää, jota johdetulla oikeudella ei tavoitella, täyttyy, nyt esillä olevassa asiassa ei ole tarpeen arvioida sitä, onko Ruotsin lainsäädäntö suhteellisuusperiaatteen kolmen edellytyksen mukainen. [14]

54. Tässä yhteydessä on lisättävä, että Ruotsin lainsäädännössä säädetään kielto. Tästä voidaan ensi arviolta päätellä, että ruotsalaiset ovat valinneet yhden kaikkein rajoittavimmista toimenpiteistä. Kuten komissio on huomauttanut, viljelyn edellytykseksi voitaisiin myös säätää lupa, jossa voidaan asettaa tiettyjä ehtoja.

12 — Ks. tältä osin asia C-510/99, Tridon, tuomio 23.10.2001 (Kok. 2001, s. I-7777, 46 kohta) ja siinä mainittu oikeuskäytäntö.

13 — Asia C-309/96, Annibaldi, tuomio 18.12.1997 (Kok. 1997, s. I-7493, 20 kohta).

14 — Ks. tältä osin asiassa C-224/00, komissio v. Italia (Kok. 2002, s. I-2965) 6.12.2001 antamani ratkaisuehdotuksen 40 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

VII Ratkaisuehdotus

55. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

— Pellava- ja hamppualan yhteisestä markkinajärjestelystä 29 päivänä kesäkuuta 1970 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1308/70 ja pellavan ja hampun tuen myöntämistä koskevista yleisistä säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1971 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 619/71 on tulkittava siten, että niiden kanssa on ristiriidassa kansallinen lainsäädäntö, jossa kielletään tämän markkinajärjestelyn mukaan sallittu teollisuushampun viljely.

— EY 28 artiklan mukaan jäsenvaltio ei voi kieltää kyseisen yhteisen markkinajärjestelyn perusteella sallittua niin kutsutun teollisuushampun viljelyä paitsi silloin, kun kansallisella lainsäädännöllä tavoitellaan sellaista päämäärää, jota johdetulla oikeudella ei tavoitella, ja kansallinen lainsäädäntö on suhteellisuusperiaatteen mukainen.